

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра глобальної економіки

ЗАТВЕРДЖЕНО
Економічний факультет
«18» червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТУДІЇ

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С1 "Економіка та міжнародні економічні відносини" С1.01 Економіка
Освітня програма Факультет (ННІ)	Міжнародна економіка економічний
Розробники	доцент кафедри глобальної економіки, к.е.н, доцент Олена КІРЕЙЦЕВА

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни «Європейські студії»

Європейські студії — це навчальна дисципліна, що надає ґрунтовні знання про історію, структуру, функціонування та ключові політики Європейського Союзу, а також про процеси європейської інтеграції. Студенти вивчають інституції ЄС, механізми ухвалення рішень, спільні європейські політики, зовнішню та безпекову стратегію, а також соціокультурні та правові аспекти європейського простору.

Курс формує здатність аналітично мислити щодо європейських процесів, розуміти сучасні виклики та перспективи для України в контексті європейської інтеграції. Завдяки дисципліні студенти набувають навичок міжкультурної комунікації, ознайомлюються з принципами європейського права та готуються до участі в міжнародних проєктах і програмах.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>
Спеціальність	<i>051 «Економіка»</i>
Освітня програма	<i>Міжнародна економіка</i>
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	обов'язкова
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість змістових модулів	2
Курсовий проєкт (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	<i>екзамен</i>
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти	
	Форма здобуття вищої освіти
	денна
Курс (рік підготовки)	1
Семестр	2
Лекційні заняття	30 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.
Лабораторні заняття	-
Самостійна робота	90 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни Європейські студії є набуття студентами знань, умінь, навичок та компетентностей, у сфері діяльності Європейського Союзу та співпраці з Україною. Наукову базу курсу становлять праці вітчизняних та зарубіжних дослідників цієї проблематики.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК8 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

СК1 Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- на міжнародному рівнях.

СК4 Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5 Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

Програмні результати навчання

ПРН3 Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН4 Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН10 Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
л			п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальна характеристика Європейського Союзу														
Тема 1. Передумови створення і функціонування Європейського Союзу	1-2	18	4	4			10							
Тема 2. Статус Європейського парламенту	3-4	18	4	4			10							

Тема 3. Європейська комісія. Рада Європейського союзу	6-7	16	3	3			10						
Тема 4. Статус Європейської ради та інших органів ЄС	7-8	14	2	2			10						
Тема 5. Статус людини і громадянина в Європейському Союзі	9	9	2	2			5						
Разом за модулем 1		75	15	15			45						
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Сучасні тенденції розвитку ЄС													
Тема 6. Правоохоронне та безпекове співробітництво в Європейському Союзі	10	9	2	2			5						
Тема 7. Регламентація зовнішніх відносин Європейського Союзу	11	14	2	2			10						
Тема 8. Взаємовідносини України та Європейського Союзу	12-13	28	4	4			20						
Тема 9. Бюджетна система Європейського Союзу	14	13	4	4			5						
Тема 10. Податкова система Європейського Союзу	15	11	3	3			5						
Разом за модулем 2		75	15	15			45						
Всього		150	30	30			90						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1.	Передумови створення і функціонування Європейського Союзу	3
2.	Статус Європейського парламенту	3
3.	Європейська комісія. Рада Європейського союзу	3
4.	Статус Європейської ради та інших органів ЄС	3
5.	Статус людини і громадянина в Європейському Союзі	3
6.	Правоохоронне та безпекове співробітництво в Європейському Союзі	3
7.	Регламентація зовнішніх відносин Європейського Союзу	3
8.	Взаємовідносини України та Європейського Союзу	3
9.	Бюджетна система Європейського Союзу	3
10.	Податкова система Європейського Союзу	3
	Усього	30

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1.	Передумови створення і функціонування Європейського Союзу	3
2.	Статус Європейського парламенту	3
3.	Європейська комісія. Рада Європейського союзу	3
4.	Статус Європейської ради та інших органів ЄС	3
5.	Статус людини і громадянина в Європейському Союзі	3

6.	Правоохоронне та безпекове співробітництво в Європейському Союзі	3
7.	Регламентация зовнішніх відносин Європейського Союзу	3
8.	Взаємовідносини України та Європейського Союзу	3
9.	Бюджетна система Європейського Союзу	3
10.	Податкова система Європейського Союзу	3
	Усього	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Самостійна робота 1. Загальна характеристика Європейського Союзу	45
2	Самостійна робота 2. Сучасні тенденції розвитку ЄС	45
	Усього	90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати, презентації;
- захист практичних робіт;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи.

7. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод командної роботи, метод мозкового штурму;
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- відеометоди (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
6 семестр		
Модуль 1. Загальна характеристика Європейського Союзу		
Тема 1. Передумови створення і функціонування Європейського Союзу	ПРН 4, 10, 22. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.	
Практична робота 1.		10

Тема 2. Статус Європейського парламенту	Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.		
Практична робота 2.		10	
Тема 3. Європейська комісія. Рада Європейського союзу			
Практична робота 3.		10	
Тема 4. Статус Європейської ради та інших органів ЄС			
Практична робота 4.		10	
Тема 5. Статус людини і громадянина в Європейському Союзі			
Практична робота 5.		10	
Самостійна робота 1		20	
Модульна контрольна робота 1.		30	
Всього за модулем 1		100	
Модуль 2. Сучасні тенденції розвитку ЄС			
Тема 6. Правоохоронне та безпекове співробітництво в Європейському Союзі	ПРН 4, 10, 22. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.		
Практична робота 6.		10	
Тема 7. Регламентація зовнішніх відносин Європейського Союзу			
Практична робота 7.		10	
Тема 8. Взаємовідносини України та Європейського Союзу			
Практична робота 8.		10	
Тема 9. Бюджетна система Європейського Союзу			
Практична робота 9.		10	
Тема 10. Податкова система Європейського Союзу			
Практична робота 10.		10	
Самостійна робота 2		20	
Модульна контрольна робота 2.			30
Всього за модулем 2			100
Навчальна робота		$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30		
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$		
Курсовий проект/робота (за наявності)		-	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (напр., лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

8. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс з дисципліни «Європейські студії». URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4991>.
2. Кірейцева О.В. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з дисципліни «Європейські студії» ОС «Бакалавр» для спеціальності 051 «Економіка» ОПП «Міжнародна економіка» в аграрних вищих навчальних закладах III – IV рівнів акредитації. К.: Видавництво НУБіП України . 2023. 45с.

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Ветринський І. Європейський Союз : феномен інтеграції чи імперія нового типу. Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. Київ, 2019. Вип. 39. 519 с.
2. Віднянський С. Об'єднана Європа : від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. Український історичний журнал. 2021. № 1. С. 223–229.
3. Горюнова Є. Євроінтеграція : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2018.
4. Горюнова Є. Інституціоналізація СЗППБ ЄС у контексті положень Лісабонського договору. Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. Київ : ВІР УАН, 2019. Вип. 4. 759 с.
5. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу : навч. посіб. Київ, 2021. 300 с.
6. Грицяк І. Управління в Європейському Союзі : теоретичні засади : монограф. Київ: Вид-во НАДУ, 2020. 236 с.
7. Дайнен Десмонд. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції. Київ : К.І.С., 2019.
8. Данилишин Б. Велика Європа неможлива без України. Українське слово, 2018. 2–8 жовт. (№ 40). 30 с.
9. Диковецька А. Лісабонський договір як етап процесу розбудови політичних структур Європейського Союзу. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Київ, 2018. Вип. 90, ч. 1. С. 67–68.
10. Довідник з європейської інтеграції / під ред. О. Б. Черниш. Львів : Магнолія, 2018.

11. Еволюція європейського проекту та його інститутів. Європейський проект та Україна : монографія: Київ, 2020. 240 с.
12. Європейський Союз : навч. посіб.; за ред. А. Бояра, С. Федонюка. Київ. 2020. 600 с.
13. Європейська інтеграція України : Політико-правові проблеми : монограф. за ред. В. П. Горбатенка. Київ: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2021. 329 с.
14. Клименко І. В., Ус І. В. Європейський інтеграційний проект. Ризики європейського інтеграційного проекту : виклики та можливості для України. Київ : НІСД, 2022. 88 с.
15. Європейський Союз. Словник-довідник / упоряд. Ю. Марченко. Київ : К.І.С., 2021. 140 с.
16. Європейський Союз : вчора, сьогодні, завтра : навч. посіб. укл. Макар Ю. Чернівці : Рута, 2020. 224 с.
17. Інститути ЄС і НАТО. Глосарій основних термінів та понять : навч. посіб. уклад. І. В. Артёмов, Д. В. Вітер, Л. І. Загайнова, О. М. Казакевич, О. М. Руденко. Ужгород : Ліра, 2019. 220 с.
18. Кірейцева О.В., Заєць С.С. Євроінтеграція національної економіки України – використання міжнародного досвіду. Грааль науки : міжнар. наук. журнал. – Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2024. – N 42. – 158-162 с.
file:///C:/Users/Helen/Downloads/СТАТТІ%20АЄЦЬ%20С.С.,%20Заєць%20В.С.%20(1).pdf
19. Кірейцева О.В., Заєць В.С. Європейський безвізовий режим для національної економіки України. Грааль науки : міжнар. наук. журнал. Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2024. N 42. 162-167 с.
file:///C:/Users/Helen/Downloads/СТАТТІ%20АЄЦЬ%20С.С.,%20Заєць%20В.С.%20(1).pdf
20. Кірейцева О.В., Кузьменко М.О., Дубенець О. В. Міжнародна конкурентоспроможність національної економіки в умовах економічної євроінтеграції. Грааль науки: міжнар. наук. журнал. Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2024. N 43. 131-135 с. <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/06.09.2024/31>
21. Кірейцева О.В., Кузьменко М.О., Дубенець О. В. Міжнародна конкурентоспроможність аграрної економіки України в умовах Європейської інтеграції. Грааль науки: міжнар. наук. журнал. Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2024. N 47. 263-267 с.
22. Консолідовані версії договору про ЄС та договору про функціонування ЄС : хрестоматія упоряд. Б. В. Бабіна. Одеса : Фенікс, 2018. 294 с.
23. Копійка В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб. Київ : Знання, 2018.

24. Кордон М. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2019. 172 с.
25. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України. Аналітичне дослідження. Київ : Ін-т Євроатлантичного співробітництва, 2007. 84 с.
26. Лендъел М. Розширення та політика сусідства Європейського Союзу : навч.-метод. посіб. та матеріали до курсу. Ужгород : Мистецька Лінія, 2018. 284 с.
27. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу, перекл. з англ. Київ : К.І.С., 2020. 466 с.
28. Решота О. Становлення внутрішнього ринку Європейського Союзу: передумови та особливості. 2012. Вип. 9: веб-сайт. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/DeVr_2022_9_7.pdf.
29. Світова та європейська інтеграція : навч. посіб. з держ. упр. голова ред. кол. : М. О. Багмет. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2018. 340 с.
30. Світова та європейська інтеграція : організаційні засади : навч. посіб. за ред. Я. Й. Малика, М. З. Мальського. Львів : ЛНУ, 2020. 402 с.
31. Щолокова Г. Інтеграційні імпульси Європейського Союзу. Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. Київ : ВІР УАН, 2021. Вип. 2. С. 706–712.
32. Haas E. The Limits to Functional Cooperation. Basic Texts in International Relations. The Evolution of Ideas about International Society/ the estate of Evan Luard, 2018.
33. Deutsch K. The Process of Integration among States. Basic Texts in International Relations. The Evolution of Ideas about International Society/ the estate of Evan Luard, 2019.
34. How Europeans see themselves. Looking through mirror with public opinion surveys. European Communities, 2015.
35. Kaiser K., Bruning M. East-Central Europe and the EU: problems of integration. Bohn, 1999.
36. Koncepcje integracyjne w myśli narodów słowiański. Warszawa. Tyczyn, 2018.
37. Kurcz Bartłomiej. Rola Trybunału Sprawiedliwości w rozwoju Wspólnot Europejskich // Forum Europejskie. Krakow, Wiosna, 2020.
38. Mitrany D. Functional Co-operation as the Road to Peace. Basic Texts in International Relations. The Evolution of Ideas about International Society the estate of Evan Luard, 2019.
39. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua/> (дата звернення: 1.06.2023).
40. Енциклопедія сучасної України : веб-сайт. URL: <https://esu.com.ua/> (дата звернення: 1.06.2023).
41. Національна бібліотека імені Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1250> (дата звернення: 1.06.2023).
42. Президент України : Офіційне інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/> (дата звернення: 1.06.2023).
43. Представництво Європейського Союзу в Україні : офіційний веб-сайт. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk?s=232 (дата звернення: 1.06.2023).
44. Урядовий портал : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 1.06.2023).